

בס"ד, י"ח בטבת תש"ף
15 בינואר 2020
תיק מס' 77074

פסק דין - בגין הוצאת שם רע

בעניין שבין
לבין
- התובע -
- הנתבע

א. תיאור המקרה והעובדות המוסכמות

ביום 17/5/17 התובע נכנס לבית נשוא התביעה בשעה שהנתבע שהה בו, וביקש ממנו לצאת מהבית. וזאת בעקבות הסכסוך בנושא בעלות על הבית. הנתבע התקשר למשטרה והתלונן שהתובע תוקף אותו בביתו.
ביום 15/6/17 הנתבע הגיש תלונה במשטרה נגד התובע בגין תקיפה ואיומים.
בתצהיר שנתן הנתבע במשטרה, טען שיש חשש לאלימות, ושהתובע מהווה סכנה גופנית ממשית עבורו.
בתצהיר שניתן לביהמ"ש טען הנתבע שהוא מפוחד מהתובע ומהאיומים שלו; שהוא תקף אותו בתוך ביתו; והוא חושש שהתובע מתכנן עתה פגיעה נוספת בו וברכשו.

ב. טענות התובע

התובע טוען שמדובר בתלונת שווא, ושבעקבותיה הוא נעצר לילה שלם במשטרת אריאל. בנוסף הוא טוען ששלוש פעמים המשטרה הגיעה לביתו בלוי צבאי (כיון שהוא גר בשומרון), דבר שיצר מהומה גדולה, וגרם לתובע ולמשפחתו ביוש גדול מול השכנים שראו זאת.
התובע טוען שהוא מרצה ברבים, ולעיתים דורש במקום הרב בבית הכנסת, ובעקבות תלונת הנתבע נאלץ להסביר לתושבי היישוב מדוע באה אליו משטרה באמצע הלילה.
התובע טוען שכתוצאה מהתלונה נפגע שמו הטוב. נאסר עליו לשאת נשק, דבר שמסכנו בתור תושב השומרון, ובפרט שהוא עובד עם פועלים ערבים. וכן נותר לו רישום במשטרה, דבר שמחבל בסיווג הביטחוני שלו, ומונע ממנו להוציא תעודת יושר, דבר שפגע מאוד בעבודתו בתור מרצה ביחידות צה"ל ואיש חינוך.
התובע טוען שהנתבע עשה כן בכוונה תחילה, כי ידע שהתובע עוסק בהרצאות לחיילים ובטיפול חינוכי לעברייני נוער וכיו"ב.
התובע טוען שהנתבע התכוון להוציא דיבתו רעה, והתלונן תלונות שווא על תקיפה וסיכון חיים מציודו. כל מי שמכיר את התובע ואת מצבו הרפואי יודע שההאשמות שיוחסו לו לא יעלו על הדעת, ואף הנתבע ידע זאת בבירור.
התובע תבע 90,000 ש"ח כפיצויי על הוצאת השם רע והבושה שנגרמה לו ולאשתו וילדיו.

עמוד 1 מתוך 7

ג. טענות הנתבע

הנתבע טען שהתובע נכנס לתוך הבית שלו, ומשלא הסכים לצאת הייתה לו הזכות המלאה להתלונן על תקיפה. בנוסף, התובע או שלוחיו ניתקו את ביתו ממים וחשמל, והיה חשש שיזיקו לרכושו. לכן ביקש צו הרחקה מביהמ"ש.

ד. נקודות לדיון

1. האיסור לבייש אדם ולהוציא עליו שם רע.
2. חיוב תשלומים על בושת דברים והוצאת שם רע.
3. האם הגשת תלונה במשטרה נכנסת לגדר הוצאת שם רע.
4. התייחסות לדברי התובע שתבע את הפיצוי עבור משפחתו.
5. קביעת גובה הפיצוי.

ה. דיון

1. האיסור לבייש אדם ולהוציא עליו שם רע

דינו של המבייש את חבריו בדברים, מבואר במשנה (מסכת בבא קמא ז.):

"...רקק והגיע בו רוקו, העביר טליתו ממנו, פרע ראש האשה בשוק - נותן לו ארבע מאות זוז. זה הכלל הכל לפי כבודו".

הגמרא (שם זא.) מחלקת בין ביוש שנעשה בגופו של המתבייש לבין ביוש שנעשה בבגדו, או בביוש שנעשה בדיבור בלבד.

"אמר רב פפא לא שנו אלא בו אבל בבגדו לא. ונהוי כי בייש בדברים? אמרי

במערבא משום דרבי יוסי בן אבין: זאת אומרת ביישו בדברים פטור מכלום".

הרא"ש (ב"ק פ"ח סימן טו) מבאר שהטעם לחילוק בין בושת בגופו של המתבייש, הוא משום שהמקור של חיוב בושת הוא מ"והחזיקה במבושיו", ומשמע שלא חייבה התורה אלא על בושת גופו, אבל בושת דברים או רקק בבגדו פטור.

הרא"ש (שם) הביא את דברי רב שרירא גאון שכתב שמנדים אותו על בושת דברים עד שיפייסנו לפי כבודו. ומסתבר שבושת דברים חמורה מבושת של חבלה, שאין דבר גדול כלשון הרע ודיבה שאדם מוציא על חברו.

וכתב בתרומת הדשן (פסקים וכתבים ס"י ריב) שמוכח מדבריו, שהוצאת דיבה ושם רע בכלל ביישו בדברים. ובמקום אחר (תרומת הדשן ס"י שז) כ' שהוצאת שם רע דינה כביוש בדברים לעניין חיוב ממון, אע"פ שהוצאת שם רע חמורה מביוש.

וכן פסק הרמ"א (חוי"מ ס"י תכ סע' לח), שהמוציא שם רע על חברו, הוי בכלל המבייש בדברים.

וכן כתב בשו"ת נחלת שבעה (סימן סו).

וכן כתב בעל ערוך השולחן (חושן משפט סימן תכ סעיף מט):

עמוד 2 מתוך 7

"המוציא שם רע על חברו הוא בכלל המבייש בדברים בפניו. ועוד גדול עון זה

ממבייש בפניו שמפרסם לרבים השם רע וזהו עון לשון הרע..."

בכדי להדגיש מעט את חומרת הדבר, נציין לדברי הרמב"ם (הלכות חובל ומזיק פרק ג הלכה ז) שכתב:

"אף על פי שהמבייש שאר העם בדברים פטור מן התשלומין עון גדול הוא, ואינו

מחרף ומגדף לעם ומביישן אלא רשע שוטה, ואמרו חכמים הראשונים שכל

המלבין פני אדם כשר מישראל ברבים אין לו חלק לעולם הבא".

כ"כ השי"ע (תכ לט). והמוציא שם רע על חברו אין לו מחילה עולמית (תרומת הדשן ריב).

נצטט אמירה שנאמרה ע"י דיני בית הדין הרבני (פסקי דין רבניים חלק ח פס"ד המתחיל בעמוד 104): **"הוצאת שם רע בין הבריות היא בבחינת מעוות לא יוכל לתקון".**

להלכה אין אדם חייב בבושת אלא כשנתכוון לבייש, כך פסק השי"ע (ח"מ סימן תכ סע' א). אולם במקרה זה, לדעת בית הדין התלונה של הנתבע בשקר יסודה (כפי שיבואר לקמן), ולא נועדה אלא לפגוע בתובע ולביישו. שהרי ברור לכל שברגע שתוגש תלונה כזו למשטרה, הדבר יתפרסם וממילא יתגרם לתובע בושה.

2. חיוב תשלומים על בושת דברים והוצאת שם רע.

אע"פ שמעיקר הדין אין חיוב תשלומים על בושת דברים, כבר בתקופת הגאונים (ראה ברא"ש ב"ק פ"ח סי' ג) נהגו חכמים לדון דיני קנסות ולחייב נידוי או פיצוי כספי, אף שמעיקר הדין אין כוח ביד בי"ד שאינו סמוך לדון דיני קנסות. וכדברי רב שרירא הנ"ל דאף על בושת דברים מנדים אותו עד שיפייסנו לפי כבודו.

המרדכי (ב"מ רמז שו) כתב שהמאנה את חברו בדברים מלקים אותו (שעבר על לאו דלא תונו-ד"מ).

והרמב"ם (חובל ומזיק פ"ג הל' ה) כתב:

"המבייש את חברו בדברים או שרקק על בגדיו פטור מן התשלומין, ויש לבית

דין לגזור בדבר בכל מקום ובכל זמן כמו שיראו".

וכתב הרא"ש (בכלל קא סימן ט):

"נהגו בכל מקומות ישראל לעשות תקנה וסייג להטיל חכה בפי בעלי לשון

ולקנוס המבייש הכל לפי העניין, וכן יעשו ב"ד בכל עניין לפי הראוי הכל לפי

המבייש והמתבייש".

וכן הוא בתרומת הדשן (פסקים וכתבים ריב).

ובתרומת הדשן (סי' שז) כתב:

"אם רצו הב"ד וקנסו כדי לעשות גדר וסייג ולסכור פי דוברי שקר ומוציאי שם

רע הרשות בידם, כפי מה שנראה להם צורך לפי העניין, וכן משמע בתשובת

הרא"ש. וכן ראוי לעשות".

ובשו"ת נחלת שבעה (סי' סו) כתב, שאע"פ שפטור מדינא, יש לבתי הדין למגדר מילתא משום קנס שלא להרגילן בכך.

וכן פסק הש"ע (חוי"מ סימן תכ סעי' לח) "ויש לבית הדין בכל מקום ובכל זמן לגדור כפי מה שיראו". וכן הורו הלכה למעשה בבתי הדין במשך הדורות, ראה בשו"ת מהרש"ל (סי' כה, כח, ו- קא). ובפסק דין של בית הדין הגדול (פד"ר ה עמ' 322).

ובעל ערוך השולחן (חושן משפט סימן תכ סעיף מז) כתב:

"יש לב"ד בכל מקום לגדור הבושת בדברי חרופים וגדופים, ויש בידם לקנוס, וי"א שכופין בכל מיני כפיה עד שיפייס את המתבייש, דאין לך בושת גדול יותר מבושת דברים בחרופין וגדופין. וי"א שמכין אותו מכות מרדות דהרי עבר על לאו דלא תונו ויש אונאה בדברים וגדולה מאונאת ממון".

מלבד כל האמור לעיל, במקרה שלנו הצדדים חתמו על הסכם בוררות, בו ניתנה לדיינים הסמכות לחייב גם מכח הפשרה ועל פי שיקול דעת בית הדין. ע"פ המדיניות ההלכתית של בית הדין (כללי הפשרה), סמכות הפשרה מאפשרת לבית הדין להטיל קנס שיש לו תקדים בהלכה או בדינא דמלכותא.

החוק כיום מחייב בקנסות על הוצאת שם רע וביוש, וראוי בעניין זה לאמץ מנהגים טובים ע"פ דינא דמלכותא (ראה שו"ת חתם סופר חוי"מ מד, ובסמ"ע [חוי"מ סי' א סק"ה] שכתב מי שעובר על תיקוני המדינה, יכולים לעשות כפי צורך שעה).

ביחוד, כאשר בית הדין אינו עושה עוד שימוש בדרך של חרמות ונידויים, אין ספק שהאחריות של בית הדין היא לגדור גדר בפני עושי עוולה, והדרך המתאימה בעניינינו היא פיצוי כספי.

3. האם הגשת תלונה במקרה דנן נכנסת לגדר הוצאת שם רע

בית הדין צפה בסרטון של האירוע שבגינו הנתבע הגיש תלונה למשטרה. נוכחנו כי לא התבצעה כל תקיפה של הנתבע ע"י התובע. יתירה מזאת, מהתרשמות בית הדין מהמקרה והאנשים המעורבים בו, נראה שלא היה כל חשש מצד הנתבע שהתובע אכן יתקוף אותו פיזית.

לדעת בית הדין, תלונתו של הנתבע למשטרה; והגשת תביעה לביהמ"ש למניעת הטרדה מאיימת, בה הוא טוען שידוע לו שלתובע רישיון לנשיאת נשק וכי הוא מהווה סכנה גופנית ממשית עבורו – הם דברים שרחוקים מהאמת. להבנתנו, נראה שהנתבע רק רצה למצוא עילה להרחיק את התובע מעליו, וגרוע מזה, לפגוע בשמו הטוב ואולי אף לגרום לו נזק של ממש בתחום עבודתו.

לדעת בית הדין, בעצם אמירת דברים אלו יש הוצאת שם רע חמורה ביותר על התובע, שנעשתה ע"י הנתבע.

גדר הוצאת דיבה ע"פ ההלכה הוא, כפי שכותב הרמב"ם (הל' דעות פ"ז הל' ה):

"כל דבר שאם הוא יתודע לאנשים, יכול לגרום לאדם נזק בגופו או בממונו, ואפילו להצר לו או להפחידו, הרי זה לשון הרע".

ובחפץ חיים כתב (הל' לשה"ר כלל א סעי' א; כלל ה' סעי' ב; כלל א סעי' ח):

"ואם יש שם תערובת של שקר וע"י זה נתגנה חבירו יותר, הוא בכלל מוציא שם רע... האומר דבר ביזיון על חבירו, והוא מגזם את הדבר יותר ממה שהוא, הוא בכלל מוציא שם רע, כי הוא משפיל את חבירו בשקריו... וה"ה כשכותב זאת".

נמצא שבמקרה שלנו, אמירותיו של הנתבע למשטרה ובביהמ"ש, וכן בתצהירים בכתב, מהווים הוצאת שם רע על התובע.

סמך לדבר ניתן ללמוד מדברי הרמ"א (בסימן תכא סעי' א) שכותב:

"מי שקובל על חבירו שמסרו או גנב לו וכיו"ב, אע"פ שלא יכול לברר, פטור [מתשלומי בושת], כיון שלא התכוון לביישו".

והסביר הסמ"ע (שם סק"ג) שאין כאן כוונה לבייש, אלא כל כוונתו הייתה לגבות ממנו היזק. מכאן ניתן ללמוד, שדווקא אם כוונת הקובל אינה לבייש אלא לקבל את המגיע לו, אין בה משום בושת, אולם אם הקובלנה הוגשה במכוון כדי לפגוע בשמו הטוב של התובע, יש לחייב עליה משום בושת.

ונראה שגם תלונה כזו למשטרה, נכללת בדברי הרמ"א, שהרי הקבילה עליה מדבר הרמ"א היא לבית הדין או למי שיכול לעשות דין עם המבייש.

מקור נוסף ממנו ניתן ללמוד, שהגשת תלונה שכזו, ותביעה לביהמ"ש, מהווים הוצאת שם רע, הוא מדברי הגמ' במסכת פסחים (קיג:):

"כי הא דטוביה חטא ואתא זיגוד לחודיה ואסהיד ביה קמיה דרב פפא. נגדיה לזיגוד. אמר ליה: טוביה חטא וזיגוד מינגד? אמר ליה: אין, דכתיב לא יקום עד אחד באיש ואת לחודך אסהדת ביה - שם רע בעלמא קא מפקת ביה".

שם דובר על אדם שראה שחברו חטא, אלא שרק הוא ראה זאת ולא היה עד נוסף שיצטרף עמו. כשבא והעיד בביה"ד על מה שראה, חייבו את העד מלקות, שכיון שאין דנים ע"פ עד אחד, נמצא שרק הוציא עליו שם רע. ק"ו בן בנו של ק"ו בעניינינו: ומה שם שהדבר היה אמת, אולם משום שאין דנים ע"פ עדותו של עד אחד, נחשב כמוציא עליו שם רע; ק"ו כאן שטענותיו של הנתבע בגין אלימותו של התובע והרגשת הסכנה אינן משקפות כלל את המציאות. וראה בשו"ת משנה הלכות (חלק יד סימן קצו), שכתב שתלונה למשטרה ופנייה לביהמ"ש בטענה של חשש לאלימות (כאשר אין כך פני הדברים), דינה כהוצאת שם רע **"שהיו מלקין אותה על הוצאת שם רע על אדם כשר שבישראל"** (שם דובר על אשה, שהתלוננה במשטרה על אלימות מצד בעלה, וכן הגישה נגדו תביעה לביהמ"ש על כך).

מן הבחינה החוקית, חוק איסור לשון הרע סעיף 15, במסגרת הגנת תום הלב, מחריג מי שהוציא לשון הרע במהלך הגשת תלונה למשטרה –

15. במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת הגנה טובה אם הנאשם

או הנתבע עשה את הפרסום בתום לב באחת הנסיבות האלו:

- (3) הפרסום נעשה לשם הגנה על ענין אישי כשר של הנאשם או הנתבע, של האדם שאליו הופנה הפרסום או של מי שאותו אדם מעונין בו ענין אישי כשר;
- (8) הפרסום היה בהגשת תלונה על הנפגע בענין שבו האדם שאליו הוגשה התלונה ממונה על הנפגע, מכוח דין או חוזה, או תלונה שהוגשה לרשות המוסמכת לקבל תלונות על הנפגע או לחקור בענין המשמש נושא התלונה; ואולם אין בהוראה זו כדי להקנות הגנה על פרסום אחר של התלונה, של דבר הגשתה או של תכנה.

עמוד 5 מתוך 7

ברם, הגנות אלו מותנות בעמידה בכללים שבסעיף 16 לחוק –

16. (א) הוכיח הנאשם או הנתבע שעשה את הפרסום באחת הנסיבות האמורות בסעיף 15 ושהפרסום לא חרג מתחום הסביר באותן נסיבות, חזקה עליו שעשה את הפרסום בתום לב.
(ב) חזקה על הנאשם או הנתבע שעשה את הפרסום שלא בתום לב אם נתקיים בפרסום אחת מאלה:

- (1) הדבר שפורסם לא היה אמת והוא לא האמין באמיתותו;
- (2) הדבר שפורסם לא היה אמת והוא לא נקט לפני הפרסום אמצעים סבירים להיווכח אם אמת הוא אם לא;
- (3) הוא נתכוון על ידי הפרסום לפגוע במידה גדולה משהיתה סבירה להגנת הערכים המוגנים על-ידי סעיף 15.

כאמור, להתרשמותנו לא היה אמת בהצהרות שהצהיר הנתבע למשטרה ולבית המשפט, ולכן גם לפי חוק לשון הרע אין הוא מוגן מפני התביעה שהגיש התובע.
לסיכום, התלונה שהגיש הנתבע למשטרה, והגשת התביעה לביהמ"ש, מהוות הוצאת שם רע על התובע.

4. התייחסות לדברי התובע שתבע את הפיצוי עבור משפחתו

במהלך הדיונים וכן בכתבי הטענות, התובע תבע פיצויים על הוצאת שם רע בעבור ילדיו ואשתו. באופן פשוט עולה מהגמרא (ב"ק פו:) שאין המשפחה זכאית לתשלום עבור בושת שנגרמה לאחד מבני המשפחה (שם מדובר באופן שאותו אחד שהפעולה המבזה נעשתה כלפיו לא חש בביוש, כגון שהיה קטן או שביישוהו כשהוא ישן ומת בשנתו, כך שלא הרגיש כלל בבושה). במקרה זה התובע בוייש בעצמו, ולכן אין לדון כאן מצד בושת המשפחה, אלא מצד הבושת שלו. ואף שטען שתובע עבור משפחתו, מ"מ ניכר שעיקר תביעתו הוא בעבור שמו הטוב שנפגע, ומה שטען שזה בשביל משפחתו, היה רק בכדי להדגיש שהבושה שייכת גם לגביהם. בנוסף, במקומות אחרים ציין התובע בפירוש שהוא תובע מכיוון ששמו הטוב נפגע, כפי שכתב בכתבי טענותיו שהוגשו לבית הדין (כגון בסיכומי הדיון ובקשות לבית הדין סעי' 77).

5. קביעת גובה הפיצוי

סעיף זה הוא כל כולו שיקול דעת בית הדין. לדעתנו המדד לגובה הפיצוי צריך להיות כפי המנהג, ולכן החלטנו להעריך את התשלום אותו נשית על הנתבע על פי המקובל בחוק האזרחי, כפי שנאמר לעיל שבמקרים כאלו ראוי לאמץ מנהגים טובים ע"פ דינא דמלכותא.
בחוק לשון הרע (בסעי' 7א) נאמר שניתן במקרה כזה, לקבוע פיצוי של עד 50,000 ש"ח, ללא הוכחת נזק, ובאם הוכח שהדבר נעשה בכוונה לפגוע, ניתן לחייב פיצוי עד גובה של 100,000 ש"ח. במקרה שלנו, לדעת בית הדין הנתבע עשה שימוש ציני בהגשת התלונה במשטרה ובפנייתו לבית המשפט, כאשר הוא מתלונן על אלימות שלא הייתה, ועוד טוען שהוא חושש חשש של ממש לסכנה מצד התובע.

בנוסף לכך, בית הדין הורה לנתבע למחוק את התלונה במשטרה, ולמרות זאת, הנתבע בחר להתעלם מהחלטת בית הדין ולא ביטל את התלונה.

ו. החלטה

1. הנתבע ישלם לתובע 10,000 ש"ח.
2. הנתבע ייגש למשטרה ויבטל את התלונה, תוך 14 יום מיום מתן פסק דין זה.
3. במידה והנתבע לא יבטל את התלונה עד המועד הנ"ל, הוא יחוייב בסכום של 10,000 ₪ נוספים. וכן בתוספת 500 ש"ח לכל יום של עיכוב בביטול התלונה למשך 30 יום. כך שבסופו של דבר, אם לא יבטל את התלונה הוא יחוייב ב- 35,000 ₪.
4. לאחר ביטול התלונה, או בתום 45 יום ממועד ההחלטה, הצדדים יעדכנו את בית הדין כדי שיינתן פסק דין סופי.

פסק הדין ניתן ביום י"ח בטבת תש"ף, 15 בינואר 2020

והאמת והשלום אהבו

הרב רועי משיח

הרב אהרן כץ, אב"ד

הרב אחיה דוידוביץ'